

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

külső monostoruteza 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer v. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtökön és Szombaton.
 Ars. évnyegyre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 4 kr., harmadszor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bányegdíj. Előzetes a kiadó-hivatalnál hozottatik.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepetosa, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, augusztus 28-kán 1861.

A centralista lapok Maximilián főherceg southamptoni fogadtatásával s az ezen kétségtelenül politikai célú utazás eredményeül kilátásban levő angol-osztrák szövetséggel hordják fen a fejeiket.

Bárgyuság volna csak egy pillanatig is megütnünk azon, hogy Európa pár excellence alkotmányos országának kormánya szerencsét kíván egy más nemzet egykor s fővonásaiban egyező alkotmányának megsemmisítéséhez, s az angol nemzet kebeléből is, melynek régi törvényeihez ragaszkodása a példabeszéddé vált „nolumus leges Angliae mutare“ mondatban maradt fen, keletkezhetik egy-két hang, mely Magyarország magatartása irányában a közönyösség azon nemét tanúsíthatja, mit Schmerling államminiszter ur lapjai, egy kis színezéssel, részükre kedvezőleg magyarázhatnak.

Bárgyuság volna, mondjuk, hisz szemeink előtt történik, hogy minden változásnak, minden lendületnek, mi tíz év óta az elnyomott nemzetiségek érdekében végbement vagy folyamatban van, főindítója, lelke egy oly uralkodó, ki otthon nem alkotmányosan, legalább nem felelősséggel összekötött parlamentarizmus kormányrendszer mellett uralkodik.

Miért ne lehetne ez megfordítva is, ha valamely állam érdekei azt kívánják; hisz a diplomáciában nincs következetesség, nincs rokon- vagy ellenszenv, ott egyedül a pillanatnyi érdek a döntő indok.

Megjegyezve, hogy a mit egy-két angol miniszter, egy-két czopfos tory lord s ezek szójában álló egy pár lap mond, azt még nem az angol nemzet mondja: nem kell felednünk, hogy egy „erős Ausztria“ Angliának, a keleti bonyadalmakkal szemben, természetesen szövetségese, s e szempontból tekintve már, sok ösztönöség is rejlik az azon előző-kény courtoisie-ban, mely a Habsburg-háznak egy különben is szabadelvűségéről ismert tagját illeti Albion partjain.

Es valóban, mentől élénkebb a közeledési szándék, minél őszintébb a baráti kéznyújtás és keresés, annál kétségtelenebb tanujale ez, hogy „jam proximus ardet Ucalegon“, s nagyon közel az idő, midőn Angliának valóban nagy szolgálatot tehetne egy „erős Ausztria“ szövetségese.

A hercegovinai csatázások, melyek könnyen egy combinált déli szláv mozgalom előjátéka lehetnek, az oláh-fejedelemségek zavart állapota, a fokozott elkeseredéssel s elszántsággal megújuló lengyel tüntetések, s az olasz felszítet consolidatioját hátráltató azon belvillongások, melyek az európai események emberi főintézőjének talán nem is akarata ellen történnek: bővön elég előjel arra, hogy a békeohajtó honpolgár keblét a legsúlyosabb aggodalom szállja meg a keleti kérdésnek egy oly mérvű és horderejű megoldás alá kerülése miatt, mely egész Európát lángba boríthatná s talán más alakot adhatna e világrész jelen térképének.

Ezen nagyon is valószínű eshetőségre Anglia nagyhatalmi állására, mondhatnók önfentartására nézve életkérdés egy oly szárazföldi nagyhatalom szövetsége, mely míg ő roppant tengeri erejével a Dardanellákat és a keletindiai utat fedezné, ez a Pruth és Adria partjain vessen gátot az európai két legszámosabb népcsalád rokonszenvétől támogatott két nagy hatalom világra ható hegemoniájának.

Feltalálja-e Anglia ezen szövetségest Ausztriában? Attól függ: marad-e az alkotmányos mezbe öltöztetett őszpontosítási és germanizáló kormányrendszer, s arra lesz-e kárhóztatva Ausztria továbbra is, hogy hadi ereje, melyet kifelé tiszteletet parancsolólag alkalmazhatna, felzaklatott kedélyek s ki nem elégitett jogos igények féken tartása által a birodalom határain belül paralizáltassék, s pénzügyi helyzete a centralisatio természetéből kifolyó költségesség és rossz gazdálkodás miatt, a honpolgárok vagyoni erejének kiszivattyúzása s a közelszegénység folytonos terjedése mellett, folyvást kétségbeesőbbé s tarthatlanabbá váljék? Vagy át fog-e alakulni Ausztria jelen politikája olyanná, mely a birodalom történelmi egységével bíró alkatrészeinek jogos és törvényes igényeit kielégítse, a köz-

bizalom, közmegeledés és közjóllét alapján lehetséges tegyen egy „erős Ausztriát“.

Mi nem tudunk erős Ausztriát képzelni leigazított Magyarországgal s e szempontból tekintve az angol-osztrák szövetséget, a világesemények folyásában is egy biztosítékát látjuk évezredes alkotmányos létünk jövőjének.

A magyar kir. udvari kancellár gr. Forgách Antal kétrendbeli körlevele a főispánokhoz.

I. Az ország gyűlését eloszlató legkegyelmesebb királyi leirathól bővebben értette... azon okokat, melyek ő es. k. ap. felségét ezen, atyai szívére fájdalmasan ható lépésre elhatározták.

Az országgyűlési tárgyalásokból pedig tapasztalni volt alkalma... hogy azon legnagyobb horderejű és az egész birodalom lételet és jövőjét illető kérdések, melyek felett a kibékülésnek és egyetértésnek fonala, fájdalom, megszakadt, felette sok és fontos nehézségekkel vannak összeszőződve.

Nem szándékom most ezeknek taglalásába mélyebben becsátkozni, hanem azon biztató remény mellett, hogy csilapulván a kedélyek, a hat hónap alatt összehívandó országgyűlésen sikerüljön fog a most feloldatlan maradt eszmónak szerencsés szétbontása, és az örökös fejedelem és kedves hazánk között a szeretet és egyetértés új és szilárd kapcsának megalakítása, — átmegyek tehát azon tőrré, melyen hazánknak közjavát a jelen körülmények között sikeresen lehet előmozdítani, értem az igazságnak kiszolgáltatását és a közigazgatást.

Nem kerülhet ki... figyelmét, hogy ő es. k. felsége tüneményesen kijelentette, miszerint szándékától és atyai szívtől távol van a Szent István koronájához tartozó országoknak a birodalomba beolváztatása, hogy továbbá ő felsége Magyarország belügyeinek önkormányzatát és függetlenségét az 1790-dik évi 10. t. czikkely értelmében, tehát mind a személyekre nézve, mind a kormányzat rendszere és formája iránt fenntartani kívánja.

Ezen törvényes önkormányzati függetlenségünket hazánk javára felhasználni és a nemzet régi szabadságának alapjait szolgált vármegyéket és sz. k. városokat a veszélyes újabb kinövéséktől megtisztítani, állásukat szilárdítani és hazánknak közjavát ezen ősi legjobb tényezők által előmozdítani, mindnyájunkra nézve édes kötelesség.

Leginkább... érdemes tisztársai hazafiságától, ildomosságtól és a felette kényes természeti viszonyok között józan tapintatától várhatom a segédelmet.

Kétségen kívül áll az, hogy a főispánok számára gondos elővigyázattal készített és legfelsőbb helybenhagyással ellátott utasítás meg nem tartásának, és a vármegyék bizottmányai alakítására választott, ezen utasítással homlok-egyenest ellenkező módnak leginkább tulajdonítható azon rendetlen és izgatott állapot, melyben még most is több vármegye kisebb vagy nagyobb mértékben szűkül.

Több ily vármegyében a bizottmányok alakítása alkalmával az összecsoportosult néptömeg által biggadt és értelmes, vagy régi érdemekkel jeles férfiak, nagyobb birtokosok, és magasabb állású méltóságok gyakran botrányos tüntetéssel azért hagyattak ki a bizottmányokból, mert a pillanatnyi vezérségre vergődött rendzavarók érzéleteik előmozdításában reájuk nem számíthattak.

A vármegye tisztviselőinek választását sok helyen szintén ezen túlzó párt, képességre tekintet nélkül, vezette.

A bizottmányok tanácskozási tereme kevés helyen van a megválasztott tagoknak és tisztviselőknél használatára szorítva, hanem nyitva áll a néptömegnek.

Igy természetes, hogy nem biggadt tanácskozások között és nem az okoknak sulya által döntetnek el a kérdések, hanem a rendbontóknak vad indulatossága elriasztja az értelmiséget, ledorongolja a szabad véleményt és az önkény határoz.

Ha már most ily viszonyok között a vármegyék a parlamentek szerepét veszik át, ha ezt a politikai rögtönzött biráskodással és a többi testvértársaságok irányában kihívó levelezésekkel kötik össze, tehát egyszerre három oly hatalmat gyakorolnak, melyek a művelt világban egyesítve sehol sem találhatók; ha e mellett felsőbb rendeleteket elismerni vonakodnak... bölcs ítélletre bízom azon kérdés eldöntését, lehet-e ily viszonyok között az országot aképpen kormányozni, hogy egyfelől a tiszta törvényes szabadság, másrészt az ezt biztosító rend fenntartassék.

Igen örömet teszek egyes vármegyék iránt kivételeket; vizsgálatomra szolgál, hogy ezen bajok nem minden vármegyében, legalább nem egyforma mértékben találhatók fel, és a mennyire... e részben megnyugtató jelentéssel vizsgálatomra meg, szíves elismerésem és hazafi köszönetem fogja jelentését követni.

Ellenkező esetben azonban szükséges, hogy a vármegyék tisztelt főkezelőivel kezdet fogva együtt segítségünk a bajokon, és e végre visszamennyünk a főispánok számára kiadott utasítás pontjaira, melyeknek alapján... különösen a következőkre tartom szükségesnek résznél figyelmeztetni, résznél hivatalos szíveséggel felszólítani és megkérni. 1. Az utasításnak nyolcz első pontja rendelkezik a vármegyék bizottmányának megalakításáról és a tisztviselők választásáról; miután pedig ezek már megtörténtek, a nem talán becsúszott hibáknak orvoslását a vármegyék ildomos-

ságától várva, most arra kérem... hogy a jövő választások esetében főkezelőik hivatásának megfelelő befolyást biztosítsa, oda törekedjék, hogy oly egyének nyerjék el a hivatalokat, kik képességek és személyes jellemük által a fővallalando hivatásnak megfelelni tudnak is, akarnak is.

2. Engedetlenség és a törvényhatóságoknak tökéletes függetlensége mellett csak anarchia állhatván föl, valamint ez tovább türetni nem fog... ezennel fölkérem, hogy a mennyire a kormányzására bizott vármegyében az utasításnak 9-dik és 10-dik pontjai nem teljesítettek és a vármegyék házi pénztárának szükségletei iránt a költségvetés a magyar királyi helytartó tanácsához fel nem terjesztette, ezen hiánynak pótlását kiterhelőképpen eszközölje, és különben is azon legyen, hogy kormányzására bizott megyéje a legfőbb kormánysszékek és bíróságok iránt vétkes engedetlenség által okot ne szolgáltson a semmi esetben el nem mulasztható és bizonyára el sem mulasztandó erősebb kényszerítő eszközöknek azonnali felhasználására.

3. Az igazságnak a törvénykezés útján kiszolgáltatását illetőleg a 12. és 13. pont az országbírói értekezletnek elfogadott szabályai által meg lévén oldva, e részben nincsen más kéréssem, minthogy... azon szabályoknak alkalmazását eszközölje és kikerültesse azon botrány, hogy az országnak legnagyobb képességű törvénytudói által tüzetes tárgyalás útján megállapított, az országgyűlés mindkét táblájánál helyeselt és ő felsége által legkegyelmesebben meg erősített szabályok egyes vármegyék által erjük iránt elbizakodott túlbecséléssel vitatás alá vétessenek.

4. Az utasításnak másik fele a 14-dik ponttól kezdve a bizottmányok hatáskörét és a tanácskozási módot tárgyalván, midőn... hivatalosan arra kérem, hogy ezen szabályoknak kiterhelő sikert szerezzen, még ezenfelül különösen fölkérni vagyok kénytelen... figyelmét az iránt, hogy midőn a nyilvánosságot a karzatok felhasználása mellett nincs szándékom megszorítani és e részben csak a hivatalos beavatkozásnak visszatartására szorított kérésemet, magából a bizottmány elválasztásának és megalakításának fogalmából önkényt következik az, hogy lenn a tanácskozási teremben másnak, mint bizottmányi taguak és vármegye-tisztviselőnek helye csakugyan nem lehet; valamint tehát a törvényes rend helyreállítás első legsikeresebb főtételének tekintem azt, hogy e részben alkalmas mód felhasználásával biztosító szabályok hozattassanak, ugy... hazafiságtól e részben eredményt biztosan várhatok.

5. A mi a főispáni utasításnak az adózást illető 11. pontját illeti, nem bocsátkozhatom azon okoknak taglalásába, melyek a vármegyéket ezen utasításnak teljesítésében gátolták; de másrészt csakugyan tagadhatlan az, hogy általában valamely álladalm költség nélkül a világ egész kekének legrövidebb ideig sem állhat fenn; hogy továbbá a birodalomban, melynek érdekei hazánk legszentebb érdekeivel szorosan össze vannak fűzve, a pénzügyeknek jelen állapotja az eddigi jövedelmek minden kuforrásainak igénybevételét sürgetve követel, és így nem is lehet reményleni, hogy az adózásnak több rendbeli évek óta fennálló neimeire nézve változást vagy éppen megszüntetést lehessen eszközölni akkor, mikor a legjobb akarat mellett is a kényszerítő szükségnek mellőzhellen hatalma parancsol.

A vármegyék elismerni látszóttak ezen igazságot, midőn a f. évi január 16-dik napjáról kelt legfelsőbb királyi leiratra válaszólag az adónak behajtását törvényes okokból magoktól elhárítván, ez iránt a kincstár közlegeire utaltak.

De mennyire tértek légyen el ezen utól, megmutatta a sajnos következés; ugyanis több vármegye az adóbehajtás ellen a tényleges engedetlenségnek és ellentállásnak vétkes terére léptek, midőn kibocsátott végzéseik által a vármegye lakosait az adóbefizetéstől világosan eltüntetni, és azokra, kik az adó behajtásában segédkeztet nyújtának, a hazaárulás bélyegét kimondani merészték, midőn nyomtatott végzéseiknek kiosztása és tisztviselőknél személyes befolyása által a népet az engedetlenségre és az adó megtagadására lázították, az adó kiosztását illető iratokat nemcsak önmaguk kiadni megtagadták, hanem a községek előjáróinak a példa követését meghagyták, általában mind a nyilvános tilésekben botrányos kifakadások, mind tisztviselőnek igazgató eljárása által oly nyomást gyakoroltak az egyes lakosokra, hogy a legbékésebb egyének kénytelenek voltak, az adó megtagadása által a katonai karbatalom súlyos költségeit eltűrni, csakugyan a durva megtagadás és lealacsonyító üldözés elől menekülhessenek. Megígértetett ugyan az adó megtagadásából egyesekre eső kárnak megtérítése, de miután erre nézve a vármegyéknek se pénzalapja, se módja, se törvényes hatalma nincsen, a tett ígért a vármegye tekintélyének csorbítására szolgáló ámtásnál nem egyéb.

Természetesnek és a józan észből folyónak fogja már most... is találni azt, hogy az álladalmi hatalom továbbá ily merényeket el nem tűrhet, hacsak egész tekintélyét kockáztatni és Magyarországot a zabolátlanság örvényébe sodorni nem akarja.

Mielőtt tehát e részben az erősebb eszközök felhasználásának... bizonyára hazafini szoros kötelességének fogja ismerni, befolyása egész sulyát felhasználni arra, hogy a vármegyéknek megbecsülhetlen kincse, szabad hatósága ne veszélyeztessék, és tisztviselői a lázítók és ellentállók szomorú sorsától megóvattassanak, és a vármegyék az 1823 évi események példáját követve, megsértve vált jogaik iránt

ott keressék az orvoslást, hol azt keresni hazai törvényeink megengedték.

Vége midőn... biztossá kívánnám tenni az iránt, hogy a törvényes rend érdekében teendő intézkedéseiről iránt szíves és erélyes közreműködésére mindenkor számolhat, a nevezetesebb eseményeknek velem rögtön közlését kérem.

Bécs, 1861. kisasszony hó 21-én.

Gróf Forgách Antal m. p.

II. Midőn Ő cs. kir. apostoli Felsége múlt évi octob. 20-án kiadott legfelsőbb határozatával az ország alkotmányát visszaállítani, s ennek következtében a magyar helyi és törvényhatóságokat újra életbe léptetni méltóztatott, ezt azon hiedelemben téve, hogy ily módon az országnak több ízben nyilvánult kívánatai teljesülvén, s a kedélyek lecsillapulván, a kölcsönös kiengesztelés megtörténte után, a fejedelem és az ország közötti egyetértésnek sikerülend az ország jólétét törvényes úton megszilárdítani.

Az események, melyek a köztanácskozási termek megnyitása után az ország számos helyhatóságainál bekövetkeztek, ez irány, mely több helyhatóságok részéről minden működéseikben követették, sokkal ismeretesebbek... előt, mintsem hogy azokat itt elősorolnom szükséges volna.

Azonban mindezen aggasztó jelenségek sem voltak képesek Felséges urunkat, a maga előtt határozottan kitűzött alkotmányosság teréről lezseríteni, s Ő Felsége bizton reménylő, hogy azon cél, melynek elérését az egyes törvényhatóságok szenvedélyes és ingerült tanácskozmányai csak nehezítették, higgadt és komoly országgyűlési tanácskozások s a törvényhozó testületnek Ő Felségéveli közvetlen érintkezése által megközelíteni, sőt valószínűsíthetend.

Ily hiedellel s ily remények között lőn egybehiva s megnyitva az országgyűlést.

Mely fájdalommal kellett azonban Ő Felségének tapasztalnia, hogy atyai keble ezen várakozásában is keserűen csalódott.

Az országgyűlés ötödik havi tanácskozásai után kijelentette, hogy a kibékülés és egyetértés fonálait szétszakítva látja azért, mivel ily követelményei, melyeknek horde-reje a megengedhetőség határain messze túlterjed, rögtön nem teljesítették és ezen kijelentés által az országgyűlés ily térről állott, melyre Ő Felségének uralkodói joga s méltósága érzetében az országgyűlést követnie nem lehetett.

Ily körülmények között, miután Ő Felsége meggyőződött arról, hogy ily országgyűléstől, mely hivatását ekkép félreismerte, az egyetértés létesülését s a haza javának előmozdítását várni nem lehet, uralkodói kötelessége sértése nélkül nem maradt egyéb hátra, mint az országgyűlést feloszlaltatni.

Tette pedig ezt azért, mivel látta, hogy azon irány, melyet az országgyűlés maga elé tűzött s folytonosan követett s azon cél, melyre ily határozottsággal törekedett, az ország valódi boldogságával egybe nem fér.

Ezen intézkedés által korántsem felelt Ő Felsége szándékában multévi october 20-án kibocsátott legfelsőbb határozatával hazánkban újra életbe léptetett alkotmányát megsemmisíteni, s akár a kormányzat alakjában, akár hazánk intézményeiben a jelenleg fenálló rendszertől bármi részben is eltérő változásokat tenni.

Ő Felsége az alkotmányosságnak az uralkodásra s a népekre nézve egyiránt üdvös voltától sokkal inkább meg van győződve, mintsem azt ünnepélyes fogadása ellenére önmaga sérteni akarhatná vagy annak bárki által sértését tűrhetné.

Midőn... a főnnebb előadottak folytán a helyzet valódi mibenlétéről értesíteni szerencsém van, kötelességemnek tartom... egyszersmint felkérni, miszerint meggyőződésben a rendezett állapotok megszilárdítását, az ingerült kedélyek megnyugtatót eszközölni, az egyes túlzottak részéről netalán megkísérendő rendtelenségeket határozottan gátolni, s a kormányzat, mely elé az alkotmányának a lehetséges végső perzsig sértetlen fentartása Ő Felsége által legfőbb feladatul van kitűztve, ezen terhes feladat megfajtásában erőfeszítéssel közbenjárásával segédkezve nyújtani s így a megígátott bizalom ébresztése által hanak közboldogságának maradó alapokra fektetését közreműködésével előmozdítani szíveskedjék. Fogadják... őszinte tisztelem szíves nyilvánítását, melylyel maradok.

Bécsben 1861. kisasszonyhava 22.

lekötözött szolgálja

Gróf Forgách Antal m. k.

Országgyűlés.

Majláth György beszéde a felsőház ülésében aug. 21-én.

En ritkán élttem vissza a mlgos főrendek békétüresével s azért a végperezben bocsánatra számítok, ha egy-két szót ejtek a helyzet constatirozása végett, különösen constatirozása végett azon férfiak helyzetének, kik ott. 20. után a magyar kormány élére állottak. (Halljuk! Halljuk!) Hogy ezt tehessen és hogy a jelen állapotot érthetővé tegyem, egy rövid visszajáratás a multa szükséges. Nem akarok e tekintetben az 1848-49-ki időszakig visszaterülni; ha tenném, a forradalomnak divattá vált feltétlen dicsőítése ellenében kellene felszólalom, de magam is érzem, hogy közelebb állunk azon idöszakhoz, hogysem a történetíró egykedvűséggel, vagy elfogulatlanságával hozhassunk ítéletet oly események fölött, melyeknek, ha nem részesei, legalább igen közelről érdeklött tanúi valánk.

Az kétséget nem szenved, hogy ezek mély hatást gyakoroltak minden tekintetben, minden irányban, és actiót képeztek a szó teljes értelmében. Ezt csakhamar a reactio követte. És még kevésbé lehet hajlalom regisztrátora lenni azon szomorú idöszaknak, mely a „vae victis“, saját illustratioja volt. A recriminatio terét mindig meddőnek hittem; de vérszesnek tartanám e pillanatban, midőn nem ingerelni, nem izgítani, hanem nyugtatni és csillapítani minden honpolgárnak legszentebb kötelessége. — Egy-két vonással akarom ecsetelni az idöszakot, mely a transactio epocháját elő-

meg. A villafrancai béke után meg volt ingatva a birodalom nagyhatalmi állása; Magyarország viszont abban hitte magát megtámadva, mihez kegyeletének leggyöngédebb kötelei fűzték: nemzeti létében, anyagiilag pedig abban, mi függetlenségének egyedüli biztosítéka volt, tudniillik vagyonának tökéregeiben.

Minthán minden kísérlet, jogos igényeinek érvényre juttatását és panaszainak orvoslását eszközölni, meghiúsult: igen természetes, hogy az ingerültség nőttön nőtt, — a figyelem egynemével a lázas ingerlékenységnek, a külföld eseményein csüggett, és a sajtó a belelet meddő teréről la-szorítva s a közönség hajlamát követve, jóformán csak a külföldi izgalmaknak volt majd nyílt, majd a sorok között olvasható, de mindenesetre folytonos közlönye. Az észlelő figyelmét tehát azon körülmény, miként egy szikra elegendő arra, hogy az egész ország és utána a birodalom lángba boruljon, nem kerülhette el. Már pedig ha nem láttam volna is a sürti füstgomolyt nehezéni a leégett falvak felett, ha nem hallottam volna a tüzhelyekről elűzött békés polgárok jajveszékéseit, ha nem szemlélttem volna a polgárháború minden borzadályait: még akkor is kötelességemnek tartottam vala mindent elkövetni, hogy a vészek e legnagyobbika honunktól eltávolítsák.

És azért, midőn az ugynevezett erősített birodalmi tanácsba több honfittársammal együtt meghivatunk, ily hiszem, ez volt az elhatározó ok, mely bennünket hosszabb küzdelem után arra birt, mikép e bár rend és törvénykülvil hivatást, mely a napi közvéleménnyel éles ellentétben állott, elvállaljuk. Tetitük pedig ezt annál nyugodtabban, miután a küldetés inkább bizalmi, mint hivatalos színt viselt, s épen azért semmi jogot nem vesztélyeztethettünk, legfőbb jogos igényünk érvényesítését ez uton is megkísérthettük.

Nem szándékom m. főrendek, a birodalmi tanács küzdelmeit elősorolni. Ha valaki, én legjobban érzem, hogy ottani működésünk hasonló volt a csepphez, mely a csordul-tig telt pohárban a folyadék kiömlését okozza.

De az annyi családoknak alapjául szolgált balbit ellenében szálalok fel, miszerint e tanácskozások során kifejtett eredmények a vég-előrelendés, az anyagi elgyengülésnek lettek volna következményei, nem pedig azon erkölcsi okok összegének, melyek azokra határozó befolyással voltak. Ezen erkölcsi okok között első helyen áll kétségem túl a fejedelem őszinte és népei boldogítására irányzott jó szándoka és minden nehézségen diadalmaszkodott akarata, az európai közvélemény erkölcsi súlya, és végre erőteljes támogatása azoknak, kik a birodalom minden részéből a fejedelem meghívására egybesereglettek, és kiket az előbbi rendszer nem kevésbé érezhetőleg sújtott.

Találkoztunk mi ott ily férfakkal és nem csak egy táborban, kik, a mi jellemet, tehetetget és független önállóságot valának. E tényezők közreműködésével keletkezett az october 20-diki államcselvény.

Forduló pontot jelölt ez egy hagyományos politika irányában, országási elvűl a birodalom egész területén az alkotmányosságot tűzte ki az addig alkalmazott absolut rendszer helyébe; elismerte azt, hogy egy történetileg kifejlett államnak, mint Ausztria, egyedül a történeti jog képezheti legbiztosabb alapját. Kimondotta végül azt, hogy a historiai jogosultságok elismerése mellett, egynemelyikére a legmagasb államdekreknak, ezeket egy pontban egyesíteni okvetlen szükségessé vált.

Ez volt az october 20 ki fordulat vezéreszméje, ez iránygondolatja. Magyarországot illetőleg az ősi alkotmányának helyreállítása, és ennek a birodalom egyéb országi igényeivel alkotmányos úton leendő összehangzásba hozatala mondatott ki vezérelvűl, és mig előbbi idökbén ez ország mindenkori: „ad normam aliarum provinciarum“ szándékolatott kormányoztatni, most az, mi saját alkotmányos életünkben helyesnek, és életérősenk bizonyult, az önkormányzat elve, ezekre alkalmaztatni, viszont, a mi előbbi alkotmányos szerkezetünkben az együttlét feltételeinek tökéletesen meg nem felelt, és a változott országási elvek, s idö-közti kifejtelt viszonyok mellett, azoknak még kevésbé fogott volna megfelelni, a közös ügyek közös tárgyalása czéloztatott megállapítani.

Hogy ily közös ügyek, ily közös érdekek mindig léteztek, arra mutat már őseink gondoskodása is, kik törvények által kívánták biztosítani Magyarországnak a közös ügyek elintézésére vonatkozó befolyását, habár egy igen menthető féltékenységet öket mégis inkább elszigeteltségre, mint ezen érdekeknek tisztába hozatalára birta.

És ha lehet is éretnelenség nélkül némi hibát tulajdonítani az eljárásnak, az kétségenkívül abban fektűt, hogy igen sok történet rólunk nélkülünk, a mi velünk vagy talán ellenünk nem történt volna, és a minek utóhatása — akár mit tegyünk e részben, magunkat családásba ringatni nem szabad, reánk nézve maradóan leend. Ezen közös érdekek első határozott közjogi kifejezést, igaz, az 1848-diki törvények által nyertek; és azok elintézésére nézve egy miniszter rendeltetett közvetítő közlegül, mi talán már akkor sem volt elegendő, most pedig a változott viszonyok között, legalább hitem szerint teljesen elégtelenné mutatkoznak.

En tehát úgy vagyok meggyőződve, hogy nem csak az összes birodalom érdeke, hanem különösen saját érdekünk kívánja azt, hogy ez iránt frigyestűlés jöjjön létre az illető országok között, és úgy hiszem, hogy ha egyszer a sztkéségnek ez érteke gyökeret ver az országban, az egyesülési mód is fel fog találni. Magyarország belelétére nézve oct. 20-ika után mindenek előtt a nemzetiégi kérdés lőn méltányos módon megfajtva; az ország kiegészítése közel kilátásba helyezve, végül a megyei rendszer — habár csak részben — visszaállt.

Mindezekhez Ő Felsége fejedelmi állásánál fogva azon föltételt volt kömi kénytelen, hogy az átmenet az anyagi érdekek sérelme, a rend megzavarása, a birodalom pénzforrásainak kiapasztása, nagyhatalmi állása és védelmi erejének csökkenése nélkül történjék, hogy a közjogi kérdéseknek a törvényhozás útján leendő megoldása is a végrehajtó hatalom fennakadás nélkül működhesse, és a köz-igazgatás kerekkel sikerrel foroghassanak.

És mi e föltétel alatt elvállaltuk a közvetítés hálátlan

szerepét; hálátlanunk mondom, mert még a siker esetén is csak az utókor elismerésére számolhatni.

Tethttük pedig ezt teljes megnyugvással, mert egyrészt a közjogi kérdések a törvényhozásnak voltak fentartva, másrészt a nemzetiégi igényeknek elégtételt, pedig nem szükséges a m. főrendeket Nagy Pál mondatára emlékeztetnem, hogy: „az elvesztett alkotmányt három nap állithatja vissza, az elvesztett nemzetiéget nem pótolhatja semmi.“ (Tetszés.)

A második a mi helyreállított, a megyei rendszer volt, habár részben, de legfontosb attribúcióiban a mennyiben a kinevezett hivatalnokok helyett szabadon választott tisztviselők kezébe tétezt le a végrehajtás, mi mindenesetre nagy horderejű bizalmi tényt foglalt magában; a mennyiben továbbá a helyhatóságoknak, a beligazgatás és köztigyek feletti ellenörködési joga korlátlanul gyakorolva lőn, miről a közgyűlések feletti jelentések elegendő tanúságot tesznek. Pedig ha jól emlékszem, Dessewffy Aurél mondja egy helyen, hogy „nálunk századokon keresztül gyakorlott és azért a valódi életbe szövődött szokás hatalmánál fogva csak az fekszik szilárd alapon, csak az számíthat tartós létre, mi a megyében, vagy helyesebben mondva: a helyhatósági rendszerben leli sarkpontját.“

A kérdés már most az, meg lőn-e e fönnírintett föltételeknek felelve? Mi jó hittel elmondhatjuk, hogy részünkről elkövetettünk minden, mi a kibékítés és kiengesztelés művét lehetővé tehet. Az alkotmányos élet megújulása alkalmával természetstertileg fölmerült kiesapongások irányában a lehető legnagyobb engedékenységet tanúsítottunk mindazon határig, melyen túl az vétkes gyöngeséggé fajul. És tetitük ezt nem erély, és nem bátorság hiányában, melyeknek komolyabb és a birodalomra nézve vészesebb pillanatokban elegendő bizonyítékát adtuk, hanem tetitük azért, mert úgy hittük, hogy sokkal kevesebb vészszel jár a hosszason elfojtott szenvedélyeket száz meg száz biztosító szelepen elpárologtatni, mint erőszakos repressio által explosiót idézni elő, mely az egész államszerkezetnek gépezetét fogta volna vesztélyeztetni. Tetitük azt azért is, mert hittük és éreztük, hogy 12 oly év után a kormánynak mindenekelőtt bizalomra van szüksége, és tudtuk azt, hogy mig a bizalmatlanság burjánként terjed, a bizalom igen gyöngő növény, mely gyöngéd ápolást és hosszas kitűrést igényel, ha ki gytlmöl-cseit éldelni kívánja. (Vége köv.)

Kolozsvár város e hó 28 kán tartott közgyűlésének érdekesebb tárgyat az államadó- és majorságpénztári hivatal szervezése képezte. A városatóság általános szervezésekor, az 1848: 23. t.-czikk idevonatkozó határozatnyából kiindulva, a közgyűlés abban állapodott volt meg, hogy az adóügy törvényhozás útján elintézéséig, a városatóság köré eső összes pénzügy kezelése, ugy a kezelés módorára, mint a személyzet számára és fizetésére nézve is eddigi állapotában maradjon. Kezelte pedig az államadó- és majorsági pénztárt, összesen 10 mellékpénztárral együtt, egy pénztárnok 735- egy ellenör 525- és egy írnok 315 a. é. frt évi fizetéssel. A szervezés óta azonban közbejött az az eset, hogy mind a pénztárnok, mind az ellenör országos főszámvároségi hivatalnokokká nevezettek ki. A választás szükségessége tehát bekövetkezett; de az eddigi e tárgy felett folyt tanácskozások eredménye még mindig a volt, hogy a személyzet száma és fizetése a régi maradt. Mai közgyűlésre az elnököl polgármester egy a pénztári teendőkről részletes kimutatással támogatott előterjesztést adott be, melyből alkalma volt a képviselőségnek meggyőződni, hogy anynyi teendőt három egyénnek ugy végezni el, hogy főleg a város majorsági jövedelmeinek nyilvánítása s pontos behajtása hátrányt ne szenvedjen, alejobb akarat s oly ritka munkásság és szakismeret mellett is, minőt a kilendő két pénztári hivatalnok tanúsított, a lehetlenséggel határos. És így határozattá lőn, hogy az államadó és majorsági pénztárak, a törvényhozás intézkedéseig, ezentúlra is kapcsolatosan kezeltesse; a hivatali személyzet azonban négyre szaporíttassék s legyen egy pénztárnok 800- egy ellenör 600- egy első pénztári tiszt 600- és egy második pénztári tiszt 500 a. é. frt évi fizetéssel. A választást a tanács tegye, mint a melyre hárítja különben is a törvény a pénztárkezelőkérti felelősséget.

Szász nemzeti gyűlés.

Az aug. 17-ki ülés, mint rendesen, a jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítésével kezdődött, mely alkalommal Pap és Klein külön véleményei is felolvastattak. (Pap mint „k. k. Bezirksadjunct“ és Szász-Sebes városa és székeinek követe ir alá.) Ezután elnök kijelenti a napirendre való áttérést szükségességét, minek folytán hozzá fognak azon bizottmány megválasztásához, melynek feladata lesz a szabály-pontok átdolgozására nézve javaslatot készíteni. A szavazási jegyekkel történt, melyekre minden szavazó három nevet írt. Összesen 20 szavazó volt jelen. Az eredmény következő: királyi kormányzati tanácsos és k. k. Finanzprokurator Schmit Konrád és Oberlandesgerichtsrath Bolloga egyenként 18, és brassói szenátor Schmidt Vilmos 17 szavazattal, tehát túlnyomó többséggel megválasztattak a bizottmányi tagjainak.

Schwarz inditványára határozattal, hogy mindhárom lehető leghamarabb értesítsék a választásról és megkérressenek, hogy mielőbb nyilatkozzanak: ha elfogadják-e a megválasztást és hajlandók-e megfelelni a beléjük vetett bizalomnak.

Papp inditványára aszint, hogy pótlótagok is választassanak, a kik akadály esetében a megválasztott bizottmányi tagok helyébe lépjenek, elvetették.

Ezután előadó Konrád két okmányt olvas fel, melyek közül az első f. hó 6-káról kelt s Szász-Sebes városi kommunálisának jelentését és óvástételét foglalja magába a szász-sebesi követeleknek magafartására iránt; ezen óvástétel a városi tanácshoz van intézve és a második levél mellett, mely a szász-sebesi városi és székebeli tanácsból f. hó 10-ről két, azon kérelemmel terjesztetik a nemzeti gyűlés elibe,

hogy: „a nemzeti gyűlésbeli szászsebesi követeknek csak azon indítványai bocsáttassanak tárgyalás, illetőleg érdemleges vitatás alá, melyekre névze azok bebizonyítják, hogy megbízottak részéről felbatalmaztatnak.”

Ezen két okmány felolvasása után, még olvastatott egy román nyelven szerkesztett s román nemzetiségű több kommunális tag által aláírt tiltakozvány a szász-sebesi városi kommunális fennebbi határozata ellen, mire névze előadó indítványozza, hogy ezen tárgy tárgyalás alá és pedig, mint sürgős, rögtön tárgyalás alá bocsáttassék.

Szász-sebesi követ Ohnitz kéri ezen kérdés tárgyalásának elnapoltatását, hogy a maga mentességére szükséges adatokat megszerezhesse, egyszersmind tagadja, hogy hasonló lépésre a városi kommunális és tanácsnak csak legkisebb joga is lenne. Másik szász-sebesi követ Papp általánban a tárgyalás ellen nyilatkozik, állítván, hogy a felolvasott irományokban a népek csak egy kis töredéke képez ellenzék szemben a jövő év jobb részével.

Megpendül azon kérdés: vajjon a két szász-sebesi követ részvegyen és vehet-e a következő tárgyalásban, miután az saját személyiségükre vonatkozik s egy netaláni szavazás esetében épp az ők szavazatuk dönthetne.

Ezen kérdést Löw igenlőleg kívánja megoldani, nézetét nyilvánítván azzá, hogy itt nem személyes jogról van szó, hanem alkotmányos kérdést illető elvek feletti vitáról, a melyben mindenki saját álláspontját foglalhat el, s oly helyzetben kell lennie, hogy azt védhesse. A tulajdonképp tárgyra áttérve, egyetért előadónak a rögtön tárgyalás iránti indítványával s azon van, hogy ezen tárgy kinyilatkoztatással oldassék meg, miszerint a nemzeti gyűlékezett ezen tiltakozást tudomásul vette. Nézetem szerint — úgy mond — ez a legjobb megoldási mód és pedig következő oknál fogva: miután a szász-sebesi követek indítványai, az ügyrend szerint tartalmukhoz képest fognak el láttatni, nézetem szerint a szász-sebesi tanács és kommunális célja csak kettős lehet, n. m. először a szász nemzet alkotmányos és municipális jogait védni. E tekintetben, úgy hiszem, a kommunális és tanács meg lehet nyugodva, miután meg lehet arról is győződve, hogy mindnyájunk, a szász nemzeti gyűlés minden tagja, ezen jogokat megóvni igyekezzend. Ezen tiltakozvány vonatkozhatik másodszor a szász-sebesi követek azon magatartására, mely szerint utasításait átleték vagy jobban mondva, törvénytelen dolgokat követtek el. Ez irányban nem lehet ugyan kétségbe vonni a nemzeti gyűlés jogát, hogy tudja és arra befolyást gyakoroljon: hogyan és minő utasítást kaptak egyes tagjai. Azonban, úgy gondolom, a dolog természeténél fogva a köldök feladata: követekre felvigyázni, s azon esetre, ha azok nem utasításuk értelmében vagy annak szellemében nyilatkoznak, jögnak van őket visszahívni és helyettük másokat küldeni. Miután Szász-Sebes nem folytatódt az egyszerű, természetes és könnyű módhoz, ottan bonyolodniuk kell lenni, melyekbe a nemzeti gyűlésnek jó eredmény reményével alig lehetne avatkozni. Ismétlem indítványomat, miszerint a nemzeti gyűlés vegye az egészét tudomásul, s azzal vége.

E kérdés felett hosszadalmas vita támad; tárgyalások ez ügy vagy ne. Mindkét részen többen vannak. Végül Dr. Guist a Löw-féle indítványt következőleg módosítja: „A nemzeti gyűlés a felolvasott irományokat oly módon veszi tárgyalás alá, hogy azokat tudomásul veszi s azonnal áttér a napirendre.”

Végül előadó olvassa fel kidolgozott jelentését, mely az indokok kimerítő elősorolása után azon javaslaton végződik, hogy a szász-sebesi követeknek egyetlen indítványa se vetessék tárgyalás alá, valamennyi azoknak megtételére lett felhatalmaztatások iránt a nemzeti gyűlés előtt nem igazolják magukat.

Előadó egyetlen szavazatot kap, s így a Löw-Guist-féle indítvány túlnyomó szavazattöbbséggel elfogadtatik.

Erre az elnök kimondja a mai napirend legközelebbi tárgyra való áttérést. De Papp a nemzeti gyűlést még egy irománnyal kívánja megismertetni, mely éppen a vitától tárgyra vonatkozik, de elnök őt ebben azon megjegyzéssel akadályozza meg, hogy ama tárgy már ellátottat, s így arról nincs mit beszélni többet, mire Papp az ülés-termet odahagyja. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— A reichsrath alsó házában folyó hó 23-dikái ülésében ismét azon jelenetek egyike került színre, melyek egy természetellenes elemekből alkotott s természet- és törvényellenes hatáskört arrogáló testület kebelében napi rendben lehetnek. Szűnyegen volt a magyar országgyűlés feloszlásáról császári üzenet, melynek kiváratát mult számunkban közöltük. Ezen okmány felolvasása után Pillersdorf választmányt indítványoz, mely arra válaszfeliratot szerkeszzen. Az elnök felteszi a kérdést: elfogadják-e a ház az indítványt? A centralista többség, mint mindig, alázatos készséggel felállt. A csehok habozni látszottak, de bár vontatva ők is fölkeltek ülő helyeikből. Egyedül a lengyelek mogorva arczán trónolt, mint a „P. N.” bécsi levelezője írja, az elcsántság és férfiaság jótévi kifejezése. A választmány tagjainak megválasztására kerülő sor, a csehok kissé zavartodottan néztek a lengyelekre, de látván, hogy ez utóbbiak egészen nyugodtan adják oda szavazási levélkéiket, a csehok is oda adták a magukéit. A szavazások számbevételénél kiáltott, hogy a 15 lengyel czédula részint üres, részint „Niemand” és „Nessuno” szavakkal volt ellátva.

— A gráci „Volkstimme”, ez az ügyeinket nemes rokonszenvvel s kitűnő alkotmányos fogékonysággal és ismertetelével szerkesztett ausztriai német lap, a magyar országgyűlés feliratát, Ausztria valamennyi népeinek fenyegetett alkotmányos szabadságukkal szembeni tiltakozásává ohajtáná átalakíttatni. „A német független szabadelvűek, mond a nevezett lap, előre óvat tesznek azon bravo-c ellen, melyeket a birodalmi tanács centralista baloldala bangoztatni fog, midőn jelenteni fogják neki, hogy Magyarország a reichsrath lábainál fekszik.”

— Schmerling államminiszter urat győzelmének örömhíre, a magyar országgyűlés fetoszlata Linczből taláta, hol éppen akkor Bach exminiszter ücsöse, Bach Ede helytartó lakodalmán, mint násznagy volt jelen. „Vajjon nincs-e abban egy kis piquant allegoria, kéri a „Sürgöny”, hogy a Bach-család örömtünnepe az államminiszter ur politikai győzelmével összetalálkozik?”

— Gyöngyösről írják a „M. O.”-nak, hogy a hatóság az ottani szerencsétlen tűzkárosultak közt már 10,000 frtot osztott ki a begyűlt segedelempanzból. De ha van felebarát részvétel, van ott adó executio is. Az idéztük tudósító 1674-beli török okmányra hivatkozik, melynek tanusítása szerint, Gyöngyös várost akkor is hasonló szerencsétlenség érvén, az egri török urak fölterjesztésére a hatvani kádía a portapénzt és adófizetést is elengedte. Most egy helybeli lakos, kinek háza, szénája, búzája megégett, szőlőjét a jégelverte, katonát tart.

— A magyar tudós társaság Szabó József geologusunkat az alduának földtani szempontból megvizsgálása végett kiküldvén, nevezett tudósunk konstantinápolyi levelében írja, miszerint „némi jó alkalomkor érkezett; a sulina csatornánál a munkálatok sikerrel történtek annyira, hogy jelenleg csekély vízállás mellett is 17 1/2 láb mély a víz. Ezen eredményt az európai bizottság, melynek elnöke Omer pasa, meg akarja ünnepegni s e czélra szeptember 3-án nemzetközi ünnepélyt szándékozik rendezni. Vagy 180 személy lesz Európa külön országaiból meg hívva. A meghívottak közt van nevezett tudósunk s a két Széchenyi gr., kik a „Sürg.” szerint meg is kapták már a meghívást, melyben atyjoknak az al-Duna szabályozása körüli érdemei a legmegbecsebb elismerésnek vannak említve.

— Egy korszerű rőpiratka, jelent meg Kolozsvárt Demjén László bizománnyában. „Öszinte szó a román testvérekhez” czim alatt, Deák Farkastól. Fiatal írónk velős rövidséggel állítja össze a Királyhágón innen nemzetségi közdelem legújabb phasisának részleteit, s az ifjú kebel azon szíves meggyőződésének hangján szól a román testvérekhez, mely azt hiszi, hogy az örökigazságnak, jognak és józanul felfogott érdekeknek okvetetlen győznie kell a szenvedélyes elfogultság vakágán, s az abszolutismus lélekvasárló ármányain.

— Beküldtetett továbbá szerkesztőségünkhez a „Sárospataki füzetek” ötödik évfolyamának VI. szálltmánya, mint mindig, érdekes és választékos tartalommal.

— Belényesről tudósítják a „Sürgöny”, hogy az ottani g. e. románok 12 évi tünnet után Szent István király ünnepét fényesen megtartották. Ezen nem remélt esetből levelező azt következteti, miszerint a g. e. románok lelkeszei belátták, hogy csakis egy lehetnek nagyok, ha Szent István palástja alatt egységbe élve, kölcsönös bizodalommal viseltetnek egymás iránt a külön nemzetségek; s nem sokára elérkezendőknek hiszi az időt, midőn arról értesítheti az olvasót, hogy Belényesben és vidéken a külön érdekek megértették egymást, s hogy ott nemsokára sem magyar párt, sem román párt nem lesz, hanem lesz egy hazai párt.

— Dézs-Aknáról írják nekünk, hogy sz. István napját ott is fényesen ünnepelték meg. E hó 19-dikén este a város déli részén, az ugynevezett fiscalis erdő alatt, égő gyertyákból volt kirakva „Szent István” és a kettős kereszt. A világitás helyén esti 9 órától 10-ig a rom. cath. cantor vezetése alatt sz. István ünnepére vonatkozó egyházi énekeket, azután vegyes hitfelekezeti dalnokok a „Szózat”-ot és „Hymnust” énekelték. Az ünnep reggelén a sóvárgó társaság egyenruhába öltözve, a dézsi zenészek vezetése alatt a rom. cath. templomba ment, hol a vérméltó áldozat felmutatása után a „Szózat” és „Hymnus” ismételve lön. Tudósítónk főleg a meghatóan sikerült világitást Göllner Károly bányamérnök ur leleményességének és buzgalmanak tulajdonítja.

POLITIKAI HIREK.

Midőn az egész földön a szabadság szele fu, a királyok minden hadseregükkel se képesek feltartoztatni csodás lendületet. A szabadság Istentől ered, s az autocratáknak meg kell hajtani fejüket, midőn az elvonul. Ha meg nem hajtják magukat előtte, ha nem adják meg neki a követelt engedményeket: megkettőzteti erőfeszítését és széthullanak a láncok. Bármint mondjanak és togyenek is Oroszország és Ausztria fejedelmi — úgy mond az „Opinion National” — a szabadság győzedelmeskedni fog szövetségeseik, hadi készségeik, katonáik, ágyuk dacára mind a Visztula és Volga partjain, mind Varsóban és Prágában, mind pedig Pesten és Zágrábban. Mi nem tudjuk — így folytatja a francia lap — vajjon ezen népek öszszel-e vagy tavasszal éneklendik el végre a szabadulás hymnusát; annyi bizonyos, hogy e nap eljövend, s vaknak kell lennie, a ki nem látja felragyogni fényes sugarait a láthatáron. — Élénk aggodalmak szállhatnak meg; attól félhetünk, hogy az ártatlanok vére még özölni fog, midőn oly sürgőnyt kapunk, mint a varsói (aug. 11-ki), melyben jelentik, hogy újabb hadcsapatok táraznak az utcákon, s ágyuk vannak kiszegve piacokon és köztereken: de a végeleges megoldás iránt semmi aggodalmunk. Lengyelország élni fog! Az ausztriai ház jármába görnyesztett nemzetségek pedig még gyorsabban haladnak a szabadulás felé. Magyarország kimondta utolsó szavát; hajthatatlan erélyvel utasítja vissza az october 20-diki diplomatát és a február 26-ki patenst. Horvát, Tót- és Dalmáciaország szintén megtagadják az osztrák alkotmány elfogadását. Gallicia és Csehország nem kevésbé ellenséges indulattal viseltetik Schmerling törékeny csalmánya iránt. Ez a helyzet, a melynek következményeit könnyű belátni.

Az angol lapok majd mind a magyar-osztrák ügygyel foglalkoznak. Többek közt a „Globe” f. hó 14-diki cikkében azt mondja: „Ha a bécsi államférfiaknak nem sikerül oly tervet gondolni ki, mely az erős központi igazgatást összeegyeztethetővé tegye egy független önkormányzattal Magyarországon, és többi elégtelen országokban, nem képzeljük miként lehetne a polgárháborút és egy nagyhatalom felbomlásának európai veszélyét elhárítani. Ausztriát most, midőn belbonyodalmai haláza által

egészen körül van fonva, ellenségei éber figyelemmel kísérik és ezek bizonyára nem fognak tétlenül beverni, hanem közbeacsapnak az első kínálkozó alkalommal. S ha Ausztria a jövő években mint nagyhatalom eltűnik a térképről, ezt minden gondolkodó ember fájlatni fogja; de senki se fogja mondhatni, hogy ez uralkodóház nem érdemelte meg a sorsot, melyet rossz kormányzata által régóta maga készített elő.”

— A „Patrie” az angolokat öszintéség hiányával vádolja Olaszország iránt. Megjegyzi, hogy a nápolyi tenger-öbölben angol hajóraj áll, a mi nincs befolyás nélkül az eseményekre. E hajóraj egy csodálatos evolútiót téve, egyszerre csak a nápolyi öbölbe érkezik, éppen mikor a piemontiaknak, úgy látszik, legnagyobb szükségük van a segítségére. Jelentették ugyananis a nápolyi vízekben állomásozó angol hajóhad parancsnokának, hogy közelebből meg fog erősíteni serege. Az angol flotta — többnyire sorhajó — öszszesen 684 ágyuból fog állani ott, s háromféle osztra, Nápoly, Castellamare és Boja alatt fog horgonyozni. Castellamare-nál az angol parancsnok engedelmet kért, legyen szabad 400 tengerész katonáját partra szállítania gyakorlatok végett — s az engedély megadatott. A katonaság kiszállott, s Garibaldi notáját énekelve, s őt és Olaszországot éltetve; a hajóra az admirál többeket hitt meg az előkelő olaszok közül, s az angolok mindenként ügyekszének visszanyerni a sympathiát, melyet az olasz háború óta elvesztettek. Ezen gyakorlatok kedvéért történő kiszállások, mond a „Patrie”, ismétlődni fognak alkalmasint. „Most már harmadikszor küldi a véletlen, vagy az „exercitiozasi”, vagy az angol sorhajókat oly helyen tenni evolútiokat, hol nagy a mozgalom. Először Marsalánál történt. Mindenki emlékszik, hogy egy angol tisz, ki nadragát a szárazon felelte, vala oka, hogy a nápolyi hadi-gőzösök nem ágyuzhattak Garibaldi hajóira. Másodszor Gaeta ostroma alkalmával, midőn az ostrom már soká elhúzódott volt, véletlenül odavetődött angol tengerészek csupa szorakozásból elkezdék lövöldözni a fellegvárt. Végre most ugyanazon katonák, ugyanazon tengerészek a nápolyi tartományokban oly gyakorlatokra adják magukat, melyeket már elég jól betanultak. De minden ezen alattomos segélyek, rejtett intervenció ellenében nem lehet elhallgatni egy fontos tüneményt. — Az olasz kölcson, mely Párisban oly kelendő, s melynél hathatós segélyezése nem lehet az olasz kormányoknak, — nem kelendő a londoni börzén. A legszorgosb utánjárás után sem tudhatuk meg, hogy e kölcsön Angliában részvétre talált volna. Midőn fenyegetve volt Olaszország függetlensége, Franciaország nyitlan, mindenki láttára, áldozá föl ötvenezer emberét és ötszázmillió frankját a nagy ügyért. Anglia mindjárt előre kijelentette, hogy egy embert, s egy schillinget sem ad. Szavát is tartotta. Azonban mivel látja, hogy most már az Olaszországgal való jó viszonyból haszna lehet, abban mesterkedik, hogy alattomos segítséget adjon, melyre Európa szemet huny, s mely Angliának, a mint mondá, nem kerül se egy eberébe, se egy schillingjébe. Haszna tiszta, s mi érjük be a dícsőséggel. Nem így volt-e mindig? — Ily keserű kifakadással fejezi be a „Patrie” Anglia elleni panasztát.

— Elhiszszük — úgy mond a kölni lap — hogy osztrák részről visszaohajtják a Marlborough napjait. Azonban a „most alkotmányos császári állam”-ban sok mindennek más-ként kellene történni, mielőtt az angliavali szorosabb viszonyra csak gondolni is lehetne. Mit értett a főhg. azon elemek alatt, melyekben a két ország érdekei azonosok, arról egy párisi lap mindenféle találgatásokba bocsátkozik, s azt hiszi, hogy a mondatot a magyar alkotmányra kell vonatkoztatni, s fghben Magyarország különös barátját véli látni. Részünkről azt hisszük — mond a kölni lap — hogy a fgh. egyszerűen Ausztriának hatalmas aristocratiájára és gazdag segélyforrásaira gondolt, melyek nagyszerű iparvállalatok előteremtésére alkalmasok.

— Az angol hajórajnak Nápoly előtti megjelenése élénk figyelem tárgya kivált a francia lapok előtt. A „Pays” azt állítja, hogy e hajóraj megjelenését a nápolyi vízekben Cialdini kérte volna, hogy megijessze a felkelőket. Az „Opinion nationale” meg van döbbenve s panaszol, hogy az angol befolyás hovatovább mind több tért nyert Olaszországban. Mi ontottuk vérünket — úgy mond — Magenta és Solferinonál, s imé az angolok a nélkül, hogy egyetlen töltest ellőttek volna, részökre vonják az olaszokat, ha ugyan tovább is ingereljük az olasz népet a romai udvar védelmével. Még nem késő visszanyernünk az olasz nép rokonszenvét, ha kimosdunk ezen mocsárból, melybe magunkat belekevertük.

— A svéd király párisi és londoni látogatásainak czélja az lenne, hogy a dán király halála esetére a skandináv-államok egyesülése létrejöhessen. De az angol kormány aligha fog valaha ebbe beleegyezni.

— A francia császár találkozása Izabella spanyol királynővel, úgy látszik, csakugyan létre jö, kevésbé bizonyos a török zultán látogatása Páris és Londonban.

— Belgrádból írják, hogy a kormány által indítványozott új skupesina-törvény alig némi tölalékkal egyhangulag és teljesen elfogadták. — A skupesina egyhangulag azon kérséssel járult a fejedelem elibe, hogy ez magtalanság esetére válaszon trónutódot, nehogy az ország nyugalmá megzavartassék. — A skupesina elnökévé Tucakovics Tódor kereskedő és kragujeváci képviselő választott; alelnökké Mihailko Radenkovic jagodini képviselő; Ristic János és Romanovic Elek osztályfőnökök pedig titkárokká választattak.

— New-Yorkból írják, hogy Mac Clellan tábornok főhadiszállását Washingtonban tít fel, s hamar sikerült tökéletes rendd varázsolni át a nagy zűrzavart, mely a Bulls Rum melletti szomorú esettel merült fel. — Napoleon hg. meglátogatta Philadelphiat, honnan aug. 2-dikán érkezett Washingtonba. Akarták hivatalos ünnepélyességgel fogadni; de kijelenté, hogy csak mint magán polgár utazik, s azért jött Amerikába, hogy népét, intézményeit, s a mostani háboru jellemét tanulmányozza; mindezt pedig könnyebben megteheti az egyszerű polgár, mint a herceg. Azonban 8-ról New-Yorkból azt távirják, hogy Napoleon hg. Lincoln el-

nőknél ebédelt 4-dikén és Tewardnál 5-dikén. Sőt a washingtoni levéltárakban megvizsgálta azon okmányokat is, melyek közt, mint mondják, I. Napoleón császár levelei is találhatók.

Ujabb. Pestmegye aug. 26-ai közgyűlésében Beöthy Lajos másod alispán indítványára a feloszlatott országgyűlés eljárását minden egyes esetben magáévá tévén, jegyzőkönyvbe iktatta, hogy az országgyűlés a törvény rendületlen védelméért a haza halálát érdemelt ki. Nyári Pál első alispán indítványára kimondatott, hogy miután a megyei élet nem az oct. 20-ai patens műve, hanem a patens csak oly tény, mely a megyei élet folytatását gátló önkényt megszüntette, Pestmegye, mint eddig, ezentúl is szilárdan megmarad azon tén, melyre nem a patens, hanem a jog és törvény állította. Végre, hogy a törvénytelen államadó erőszakos behajtása mellett a nép házi adóval is ne terheltesse, a tisztviselők előleges beleegyezése mellett határozatott, hogy a jövő hatóra a belhivatalnokok mindnyájan kivétel nélkül csak aljegyzői (800 frt), a külhivatalnokok pedig esküdti (700 frt) fizetést kapjanak, a segédszemélyzet és cseledek fizetése meghagyatván. A költség beszerzése a megye tehetősbirtokosainak és költség beszedése a megye tehetősbirtokosainak és közsegeinek önkéntes ajánlatai útján fog megkíséreltetni.

— Zágrábból távirják a M. O.-nak aug. 26-ról. Az országgyűlés mai ülésében Kvaternik indítványozta, hogy a „közlemény“-nek a Reichsrath illetékesége és hatóságának a nem képviselt országokra kiterjesztése iránti s a pragmática sanctiót, a királyságok függetlenségét s önállóságát sértő elvei s következményei ellen ünnepélyesen tiltakozzék az országgyűlés. Az indítvány kinyomtatván, az osztályokhoz utasított. A hán 4 heti szabadsággal elutazik.

— Bécs, aug. 26. A képviselőház felirati javaslatát sajnálja a magyar országgyűlés feloszlatását, elismeri, hogy ez eljárás jogos s kénytelenség által parancsolt volt. Sajnálja, hogy az országgyűlés vonakodása miatt nélkülözni kell a magyarok közreműködését a Reichsrathban, de ez a többi országot alkotmányos jogainak gyakorlásában az állam kárára nem gátolhatja. A ház az oct. s febr. patens értelmében híven s rendületlenül ragaszkodik a közös alkotmányhoz, mert csak a részek benső köteléke folytán eszközölhető az állam hatalma s nagysága, a nemzetiségi egyenjogúsítás, az autonóm élet, a szabad kifejtés. Ausztria minden népének joga: az állam élete és világlátásának nélkülözhetlen feltételeit megőrizni s minden kísérletet annak feldúlására visszautasítani. A felírás megnyugvását fejezi ki azon biztosítás folytán, hogy az alkotmányos elv s az állam alaptörvénye fen-

tartatik. Erre nézve kezességül tekinti azt, hogy a többi ország jogai elleni támadás visszautasított. Örül az 1848-ki törvények elnem ismerésének, a császár azon ismételt biztosításának, hogy a birod. egység s az országok törvényes autonómiaja fentartatik. Reméli, hogy a birod. tanácsban a többi ország is részt veendő, őket örömmel fogadandván, de ha be nem lépnek, a bir. tan. minden határozatában az igazság, a méltányosság, a testvériség által vezéreltetnek. A ház hiszi, hogy szilárdság és szelidség által, a jelen nehézségeken győzni fog. Biztosítja ő felségét teljes odaadása a alkotmányos támogatása felől.

— Párisban folyvást sokat beszélnek az angol tengerészeknek gyakori tömeges kiszállásáról a nápolyi partokon. Hir szerint nemcsak a párisi, hanem a bécsi kormány is felvilágosítást kért az iránt az angol kormánytól.

— Az aug. 26-ki „Moniteur“ ujjlag megcáfolja a Sardinia bekebelezéséről híreket; a francia kormány soha sem gondolt arra, hogy ilyenmű tárgyalásokba bocsátkozzék.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

(250)
288. tör. t. számhoz. — 1861.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsa, mint az erd. fels. kir. főkegybírók ez évi auguszt. 1-ről 396. 1861 szám alatt kelt rendeleténél fogva, a néhai gr. Kemény Sámuel ur hagyatékának tárgyalására és gondnokságára bíróság által tökéletesen kielégített váltólevél eltévedtén, kiknek az említett grófi hagyatékhoz bármilyen cím alatti követelések volna, hogy azokat okmányokkal támogatva, folyó 1861-dik évi october 31-ig bezárólag, ezen tanácsához mulhatatlanul jelentsék be.

A kolozsvári tanács 1861 aug. 21-én tartott üléséből.

Sz. 206. t. 1861.

(240) (2—3)

Váltó érvénytelenítés,

Egy, a mult 1858-dik év január 5-dik napjáról kelt 1350 conv. ezüst frttról szóló, Nagy Pétert követőleg, Csiki Alajos s Komlósi Mátyást szenvedőleg illető s forgalmán után Gáman Zsigmondra szállott s adósok által tökéletesen kielégített váltólevél eltévedtén, ezen törvényhatóság által amotissáltatni határozatott, — s kihirdetik, hogy az irt váltólevelet netalan birtokló, azon érintett váltólevél alapján képzelt joga érvényesíthetése érdekében a kihirdetés napjától számított 3 azz három havak alatt, ezen tanácsnál jelentse magát, mivel a kitűzött határidőn túl az irt és eltévedt váltólevél amotissáltatván, érvénytelennek fog nyilváníttatni. — Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1861 augusztus 12-én tartott üléséből.

Kiadta Ocsvai Ferencz, főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(59) 29/8 1861. (8—10)
Cs. kir. ausztr. legfelsőbb szabadalommal és porosz kir. legf. jóváhagyással.

Dr. HARTUNG szabadalmazott HAJNÖVESZTŐ SZEREI

megkülönböztetik magukat **bebizonyított** kitűnő tulajdonságaik s olcsó árak által, s tulha ladják az oly sokféle képpen földcsért Macassar-, Lapugyókérolaj s a legf. bb egyéb hajolajokat és kenőcsöket, miután ezek vegyülete elvitáztatva, természetesen alapon készítetik, s a tudományos hajnövesztőszerek körében ezeknél **biztosabb eredményű összetételek** nem léteznek; e szerek sok évi nyomonzás, sokoldalú tapasztalás a kísérletek szerencsés eredményét képezik, s értékük- és célszerűségükről magas tisztelt tudományos férfiak legelismertebb jóváhagyó irataik előmutathatók, úgy, hogy mind a két, hatásaikban egymást kölcsönösen kiegészítő **Dr. Hartung-féle hajnövesztő szer** legjobb lélekismerettel ajánlathatnak, és pedig:

Dr. Hartung NÖVÉNY HAJKENŐCSE

(ára egy bepecsételt és az üvegbe bélyegzett tégelynek 85 ujkr.)

a hajnövés ismétli fölélesztésére és élénkítésére, és

Dr. Hartung CHINAHÉJ-OLAJA

(ára egy bepecsételt s üvegbe bélyeggel ellátott üvegnek 85 ujkr.)

a hajnak fontartására és szépítésére.

Dr. HARTUNG hajnövesztő szereinek **belsőszilárdsága** minden körülményes földcsért fölélegessé tesz (csak egynehány kísérlet elegendő ez általános hasznos szerek **célszerűségéről** s **kitűnőségéről** meggyőződésre.) Tárgymutatás s használati utalványok ingyen kiszolgáltatnak, és a szerek **egyedül valódi**an kaphatók: **Kolozsvártt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Büchler A. Enyeden: Bisztritsányi A. Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátszegben: Mátéfi Béla gyógyszer; Károly-Fejérvártt: Rusz János; Kőhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvártt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz.-Ujvártt: Placintár és fia gyógyszer; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szébenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepsiszentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer; Szereván: Cozsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.**

Iskolákat illető!

Ámbár könyvkereskedésem iskolai könyvekkel bőven el van látva, mégis megtörténik, hogy nagyobb megrendeléseknél egy vagy más könyvből a szükségelt mennyiségű példányokkal rögtön nem szolgálhatok; minél fogva hogy a beállandó iskolai évre megkívántató könyvek beszerzését a **kellő időre** késedelem nélkül eszközölhessem, bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és népiskolák tanítóit tisztelettel fölkérni, szíveskedjenek a szükségelt könyvek mennyiségéről engem minél előbb értesíteni.

Egyszersmind tudatom, hogy minden megrendelésnél némi **kedvezményt** nyújtandok, — **20 - 30 o. é. frtot meghaladó összegnél pedig illő ingyen példányokkal is szolgálak** a szegényebb sorsu tanulók részére s a szállítási bér fedezésére, mely által a tanulók — bármely távolságban — könyveiket a **rendes bolti áron** kaphatják.

Kolozsvártt, augusztus hó 3-án, 1861.

Stein János,
könyvárus és kiadó.

ÉRTESÍTÉS.

Az erdélyi ref. főtanodák „Szervezeti Javaslatá”ban a vallás tanulásra, a közép-tanoda V. és VI-dik osztályában kézikönyvtől, a ref. püspök ft. Bodola Sámuel urtól 1848-ban kiadott „**Keresztyén Hittan**” levén kijelölve: ezt a kézikönyvet a kiadó püspök ur újabban átnézve, nevezetes javításokkal sajtó alá adta; az első kiadás különben is már el lévén fogva.

Alóírt az említett kézikönyvnek kinyomtatását magára vállalván, az a napokban a sajtó alól ki fog kerülni. Tisztelettel fölkéretnek azért a főtanodák t. cz. igazgató-tanárai, méltóztassanak alóírtat értesíteni, hogy a fönemlített „Keresztyén hittan”ból a már beállandó iskolai év kezdetével hány példányt lesznek szívesek elfogadni eladás végett? mert a régi kiadás, ha még lenne is ebből a tanulók kezében, bajosan lesz használható.

Ára egy példánynak füzve 60 kr. o. é.

Minden 10 példányra 1 ingyen-példánnyal szolgálak.

Kolozsvár, aug. 28-án, 1861.

Stein János, könyvárus.

(243)

(3—3)

Kiadó szoba kerestetik,

belső farkas-, királyutczában, vagy ennek szomszédságában. A kiadni szándékozó értekezhetik bel-farkasutczában 74-dik szám alatt.

(249)

(2—3)

A mező-szengyeli, szakáli és keménytelki **korcsmárlási jogok** folyó évi szeptember 29-én kezdődő két egymás után következő évekre szeptember 20-án a hely színén, árverés útján, haszonbérbe fognak adódni.

(247)

(2—3)

Egy jó állapotban levő ház cserébe, pénztoldás mellett kerestetik; legyen az a belvárosban, napsoron. Bővebben királyutczában 22. szám alatt.

(246)

(3—3)

Egy jó kiadó **ZONGORA** kerestetik. Bővebb tudomást vehetni **STEIN J. könyvkereskedésében**.